

RECENZIO

DOI: 10.17165/TP.2018.1.16

Béres Judit: „Azért olvasok, hogy éljek” : Az olvasásnépszerűsítéstől az irodalomterápiáig.

Pécs, Kronosz Kiadó, 2017. 290 p. ISBN 978-615-5497-95-7

Béres Judit már számtalan tanulmánnyal, publikációval és előadással hozzájárult ahhoz, hogy hazánkban minél szélesebb körben ismertté váljon az irodalomterápia. Az ismeretadás mellett tevékeny részt vállal abban, hogy megfelelő biblioterápiás szakemberek lássák el a feladatukat a saját szakmájukon belül, ezért hozta létre a pécsi és a budapesti képzést is.

Jelen könyve rendkívül széles horizontot nyit. Rengeteg nemzetközi példát ismerhetünk meg belőle a biblioterápia témakörében. Nagy előnye, hogy az elméleti megalapozás mellett gyakorlatban megvalósult projektek, események eredményeit is közli. Hiánypótló műről van szó, amely használható tankönyvként, de „csupán” csak tájékozódásra is. A tanulmánykötet több nézőpontból és nagyszámú szakirodalom alapján járja körbe azt a kérdést, hogy mit is nevezhetünk irodalomterápiának. Mit is jelent egyáltalán ez a fogalom? Fontos-e, hogy milyen művet használunk a terápia során? Ha magányosan

olvasunk, akkor az már terápia? A szakma számára ezek meghatározó szempontok, hiszen egy csoport- vagy egyéni terápia kereteit jelölik ki. Béres Judit hazai és nemzetközi szakirodalom és saját gyakorlata alapján annak a híve, hogy az irodalmi mű elindítója, katalizátora egy beszélgetésnek, amely akár anélkül is működhet, hogy annak kizárólagos témája, tárgya a szöveg lenne. A legfontosabb tényezők a jelenlévők, az ő érzéseik, élményeik, amelyek párbeszédbe lépnek egymással. Gondolatébresztő volt számomra, hogy a könyvbemutatón én is feltehettem kérdéseimet a szerzőnek és Gilbert Editnek. Termékeny vita alakult ki arról, hogy irodalomterápiának tekinthető-e egy folyamat, ha annak nem fókuszpontja a választott mű. Egyáltalán milyen szövegek választhatók? Feltétlenül fontos-e, hogy szépirodalmat használjunk? A műben számos példát láthatunk arra a gyakorlatra, amelyben nem szépirodalmi művek szolgálnak a terápia alapjául. Lehetnek ezek önszolgáltató művek, újságcikkek, saját

alkotások vagy bármilyen szöveg, amely felébreszt valamit a csoporttagokban, elindít egy beszélgetést. Az, hogy ez valóban így van-e, nyitott kérdés, éppen ezért lehet termékeny téma, amely megteremti a párbeszéd lehetőségét. Éppen ez az, ami saját gyakorlatomban is figyelmeztet a tudatosságra, a mindig újra gondolni tudás képességének jelentőségére.

Már a tartalomjegyzéket végigfutva is látható, hogy az emberi élet főbb állomásai, élethelyzetei képviseltetik magukat a könyv lapjain. Olyan pillanatok ezek, amikor szükségét érezzük a támogatásnak, segítségnek. Ezt a segítséget adhatja meg az irodalomterápia, az írott szó. Nyúlhatunk hozzá, ha első babánkat várjuk, támogat kiszolgáltatott helyzetben, ha egyedül vagyunk, vagy éppen életünk mélypontján. A fejezetek felépítése jól átgondolt, elméleti megalapozást nyújt, ismerteti a megoldási lehetőségeket, leírja egy terápiás folyamat gyakorlati megvalósulását, majd annak eredményeit, nehézségeit. Nem hallgatja el azokat a problémákat, bonyodalmakat, amelyek a téma sajátosságainál fogva felmerülhetnek. Ez segít a szakembereknek abban, hogy felkészülhessenek, és előre átgondolhassák a gyógyító folyamat lépéseit.

A Hátrányos helyzetű középiskolások biblioterápiája című fejezetben egy olyan programról olvashatunk, amely leginkább megfogalmazza a szakma kérdéseit.

Hogyan valósítható meg a középiskolás korosztály körében hitelesen egy biblioterápiás foglalkozás? Hogyan motíválhatóak a diákok, és egyáltalán milyen közegben, milyen keretek adhatók az alkalmaknak? Béres Judit hangsúlyozza, hogy szükség van arra, hogy a szakemberek minél gazdagabb eszköztárral rendelkezzenek, ha ezzel a korosztállyal foglalkoznak. Külföldön, főként Amerikában már külön erre a célra készült irodalomlistákból és módszertani ajánlókából válogathatnak a szakemberek. Magyarországon is sürgető az igény az ilyen anyagok elkészülésére. Fontos lenne, hogy a pedagógusok, mentálhigiénés szakemberek és könyvtárosok rendelkezésére álljanak ezek az eszközök. A szerző könyvében egy 10 alkalmas projektet mutat be, amelyet hátrányos helyzetű diákoknak szerveztek. A tanulók önként jelentkeztek a csoportba, azonban csak kevesen jártak el rá. Ez máris az első probléma, hiszen nagyon nehéz úgy csoportot szervezni, hogy folyamatos a lemorzsolódás. Ez azért is elszomorító, mert azoknál, akik folyamatosan látogatták az alkalmakat, látható volt a fejlődés. Bennem, pedagógusként olvasva a könyvet, és Béres Judittal beszélgetve, az a kérdés fogalmazódott meg, hogy milyen lehetőségei vannak a biblioterápiának iskolai keretek között. Lehetséges-e egy olyan módszertan kidolgozása, amelyet a középiskolai tanárok akár egy irodalomórán

is használhatnak? Hiszen itt minden diák jelen van, mindennapos a kapcsolat a szépirodalmi művel, ezért azt hiszem, nem szabad elszalasztani a lehetőséget a tanulók megszólítására, az együtt beszélgetésre, értésre.

Béres Judit könyve jól forgatható, hasznos olvasmány mindenki számára, aki közeli kapcsolatra vágyik az irodalommal és a terápiával. A fejezetek önmagukban és

egyben is értelmezhetők. A szerző több olyan módszertani megoldást és konkrét szöveget is ajánl, amelyek minden gyakorló szakember számára hasznosak lehet, és – nem utolsó sorban – a mű továbbgondolásra sarkall. Felteszi, és meg is válaszolja a kérdést: miért olvasok? Nem kevesebért, mint hogy éljek. Ez az irodalom és – ha jól használjuk – minden szöveg célja.

AUER ESZTER¹

¹ PhD-hallgató, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola; *auereszter@gmail.com*